

LoRA

☑ Trắc nghiệm 3 🔗 Chạy trên Kaggle ⬇ PDF bài

Fine-tuning toàn bộ một model lớn cần nhiều bộ nhớ GPU: ngoài trọng số còn phải lưu gradient và trạng thái optimizer cho từng tham số. LoRA giữ nguyên trọng số gốc và chỉ học thêm hai ma trận nhỏ đặt cạnh mỗi lớp tuyến tính, nên số tham số cần học giảm đi rất nhiều. Bài này tự cài một lớp LoRA, đếm số tham số, kiểm gradient bằng NumPy, rồi gắn LoRA vào model văn bản DistilBERT.

MỤC TIÊU

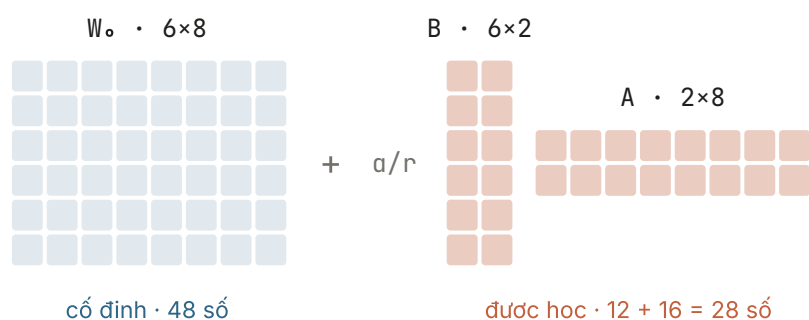
- Viết lớp LoRA, tính shape và số tham số.
- Biết vì sao một trong hai ma trận khởi tạo bằng 0.
- Kiểm gradient của LoRA và phép gộp vào trọng số gốc.
- Gắn LoRA vào model Transformer và so với fine-tuning toàn bộ.

Học phân thay đổi thay vì viết lại cả ma trận

Một lớp tuyến tính không bias nhận d_{in} số và trả d_{out} số bằng $\mathbf{y} = W_0\mathbf{x}$. W_0 có shape (d_{out}, d_{in}) . Trong full fine-tuning, ta học mọi phần tử của W_0 . LoRA giữ W_0 cố định và viết thay đổi dưới dạng tích:

$$\mathbf{y} = W_0\mathbf{x} + \frac{\alpha}{r}BA\mathbf{x}.$$

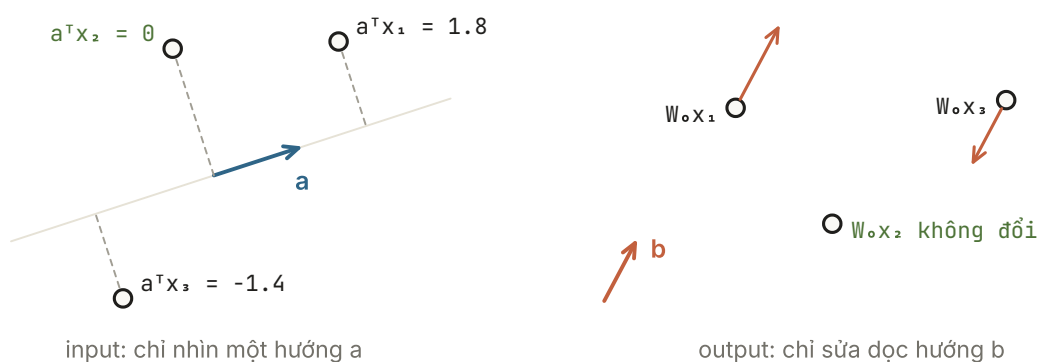
A có shape (r, d_{in}) , đưa input xuống r tọa độ; B có shape (d_{out}, r) , đưa chúng lên output. r gọi là rank và thường nhỏ; α điều khiển scale, ở đây là α/r . Có biến thể dùng scale khác (thư viện PEFT có tùy chọn chia cho $\sqrt{r}$), nên khi dùng thư viện phải đọc đúng cấu hình.

LoRA giữ W_0 cố định, chỉ học hai ma trận mỏng B và A .

Trường hợp $r = 1$ cho thấy rõ nghĩa của hạng. Khi đó A là một hàng $\mathbf{a}^\top$, B là một cột $\mathbf{b}$, và phần sửa bằng $\frac{\alpha}{r} \mathbf{b} (\mathbf{a}^\top \mathbf{x})$: adapter chiếu input lên đúng một hướng $\mathbf{a}$ để được một con số, rồi đẩy output dọc theo đúng một hướng $\mathbf{b}$ với độ lớn tỉ lệ con số ấy. Với rank r , phần sửa là tổng của r cặp như vậy, nên mọi vector $BA\mathbf{x}$ nằm trong không gian sinh bởi r cột của B : BA có hạng tối đa r .

LoRA dựa trên giả thuyết: phần sửa cần cho nhiệm vụ mới tập trung vào ít hướng. Do trên mô hình lớn, phần thay đổi khi fine-tune đúng là thường có hạng thấp. Nếu nhiệm vụ cần nhiều hướng sửa độc lập hơn r , adapter không đủ sức biểu diễn; validation sẽ cho biết. Vì W_0 giữ nguyên và phần sửa nhỏ, LoRA cũng ít làm mô hình quên năng lực chung hơn fine-tune toàn bộ.

LoRA rank 1 chỉ đẩy output dọc một hướng $\mathbf{b}$.

HỎI NHANH

Với $d_{in} = 8$, $d_{out} = 6$, $r = 2$, hai ma trận A và B có shape gì?

- A A là $(8, 2)$, B là $(2, 6)$
- B A là $(2, 8)$, B là $(6, 2)$
- C A là $(2, 6)$, B là $(8, 2)$
- D Cả hai đều là $(6, 8)$, cùng shape với W_0

HỎI NHANH

LoRA rank 1 có $A = \mathbf{a}^\top$ và $B = \mathbf{b}$. Một input $\mathbf{x}$ vuông góc với $\mathbf{a}$, tức $\mathbf{a}^\top \mathbf{x} = 0$. Adapter làm output của input này thay đổi thế nào?

- A Cộng thêm $\frac{\alpha}{r}\mathbf{b}$, như một bias chung
- B Đổi output theo hướng $\mathbf{a}$ thay vì $\mathbf{b}$
- C Đổi mọi thành phần, vì BA có đủ shape (d_{out}, d_{in})
- D Không đổi gì, output vẫn đúng bằng $W_0\mathbf{x}$

Tiết kiệm bao nhiêu tham số?

Full update của lớp trên có $d_{out}d_{in}$ số. Nhánh LoRA không bias có $rd_{in} + d_{out}r = r(d_{in} + d_{out})$ số được học. Với lớp 6×8 và $r = 2$, đó là 48 số so với 28 số: ví dụ nhỏ chỉ tiết kiệm vừa phải. Với một lớp vuông 4096×4096 và $r = 8$, có 16 777 216 số gốc nhưng 65 536 số adapter, tức $1/256$.

Cả model thì cộng theo mọi lớp được chèn adapter: LoRA $r = 16$ trên W_Q và W_V của 24 lớp, mỗi ma trận 1024×1024 , là $24 \cdot 2 \cdot 16 \cdot 2048 = 1\,572\,864$ tham số; mục cuối bài đếm

như vậy trên DistilBERT.

Python

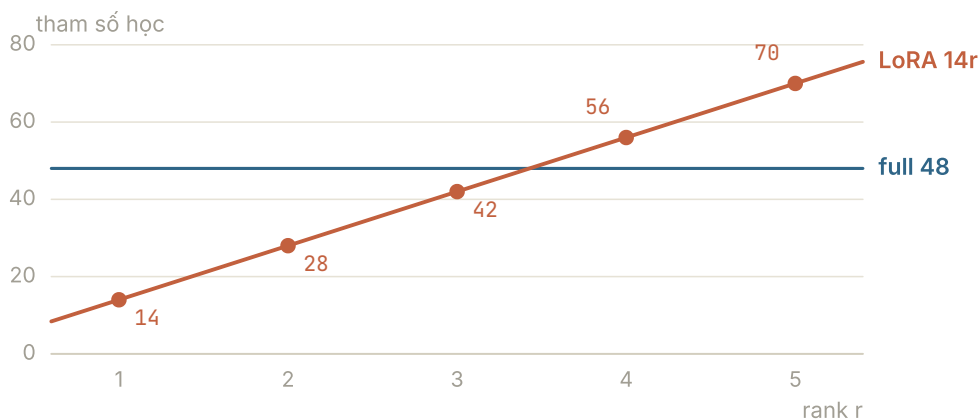
```
import numpy as np
import torch
from torch import nn

torch.set_num_threads(1)
torch.manual_seed(12)
torch.set_default_dtype(torch.float64)
for din, dout, rank in [(8, 6, 2), (4096, 4096, 8)]:
    full = din * dout
    adapter = rank * (din + dout)
    print("shape:", (dout, din), "full:", full,
          "LoRA:", adapter, "ty le:", round(adapter / full, 6))
```

KẾT QUẢ

```
shape: (6, 8) full: 48 LoRA: 28 ty le: 0.583333
shape: (4096, 4096) full: 16777216 LoRA: 65536 ty le: 0.003906
```

Tỉ lệ 0.583333 ở lớp nhỏ và 0.003906 (đúng $1/256$) ở lớp lớn cho thấy LoRA lợi nhất ở ma trận lớn, khi r rất nhỏ so với d_{in} và d_{out} . Hình dưới vẽ số tham số theo r cho lớp 6×8 : đường $14r$ vượt mức 48 của full update giữa $r = 3$ và $r = 4$, nên từ $r = 4$ adapter đã lớn hơn chính ma trận nó sửa.

Lớp 6×8 : LoRA học $14r$ tham số, vượt 48 của full update từ $r = 4$.

Phần tiết kiệm nằm ở gradient và trạng thái optimizer, vốn tỉ lệ với số tham số học; với Adam, mỗi tham số học kèm hai trạng thái. Trọng số gốc vẫn nằm trong bộ nhớ để

forward, activation vẫn được giữ để backward đi tới adapter, nên bộ nhớ tổng không giảm theo đúng tỉ lệ tham số.

Nén trọng số gốc xuống 4-bit (quantization, như trong QLoRA) là một kỹ thuật khác, dùng kèm được nhưng không có sẵn trong LoRA.

HỎI NHANH

DistilBERT có 6 block, mỗi block có hai lớp q_lin và v_lin , cùng là Linear $768 \rightarrow 768$. Chèn LoRA rank 4 vào cả hai lớp ở mọi block. Không tính head, adapter có bao nhiêu tham số?

- A 6144
- B 36 864
- C 73 728
- D 7 077 888

Tự cài một lớp LoRA

Để có đáp án biết trước, ta dựng một bài hỏi quy tuyến tính. W_0 đóng vai trọng số pretrained; dữ liệu được sinh từ W_0 cộng một phần sửa có rank tối đa 2, và adapter phải học lại phần sửa ấy. Vì biết trước mục tiêu, mọi kết quả đều có phép đối chiếu độc lập. Code dùng `float64` để sai phân số ở mục sau đủ chính xác; train model lớn thường dùng `float32` hoặc mixed precision (bài 3.7).

Python

```
class TinyLoRA(nn.Module):
    def __init__(self, base_weight, rank, alpha):
        super().__init__()
        dout, din = base_weight.shape
        self.base = nn.Parameter(base_weight.clone(), requires_grad=False)
        self.A = nn.Parameter(torch.randn(rank, din) * 0.1)
```

```

self.B = nn.Parameter(torch.zeros(dout, rank))
self.scale = alpha / rank

def forward(self, X):
    original = X @ self.base.T
    update = (X @ self.A.T) @ self.B.T
    return original + self.scale * update

W0 = torch.randn(6, 8) * 0.1
true_A = torch.randn(2, 8) * 0.2
true_B = torch.randn(6, 2) * 0.2
W_target = W0 + true_B @ true_A
X_train = torch.randn(64, 8)
X_valid = torch.randn(64, 8)
y_train = X_train @ W_target.T
y_valid = X_valid @ W_target.T
adapter = TinyLoRA(W0, rank=2, alpha=4)
with torch.no_grad():
    unchanged = torch.allclose(adapter(X_train), X_train @ W0.T)
print("ban dau dung model goc:", unchanged)
print("tham so hoc:", sum(p.numel() for p in adapter.parameters() if p.requires_grad))

```

KẾT QUẢ

```

ban dau dung model goc: True
tham so hoc: 28

```

Hai dòng output xác nhận hai ý: output ban đầu trùng model gốc, và chỉ có 28 tham số được học, đúng $2 \cdot (8 + 6)$. $B=0$ làm nhánh sửa bằng 0 lúc bắt đầu, nên output giữ nguyên model nguồn. A ngẫu nhiên để gradient của B có đường đi.

Ở batch hàng, PyTorch dùng $X @ W.T$: chuyển vị này chỉ do ta xếp mỗi mẫu một hàng, còn công thức vector ở đầu bài dùng mẫu cột. Đừng đổi shape của A chỉ để code tình cờ chạy.

HỎI NHANH

Lớp LoRA khởi tạo A ngẫu nhiên và $B = 0$. Vì sao output ban đầu đúng bằng output của lớp gốc?

- A $BA = 0$ nên nhánh sửa chưa đóng góp gì
- B W_0 bị freeze nên chưa tham gia forward
- C Rank thấp làm phần sửa nhỏ, xấp xỉ bằng 0
- D Scale α/r bằng 0 khi chưa train

Gradient đầu tiên đi vào đâu?

Ta dùng MSE trung bình trên cả Nd_{out} phần tử. Gọi $G = \partial L / \partial Y$ có shape (N, d_{out}) với batch hàng, $Y = XW_0^\top + sXA^\top B^\top$ và $s = \alpha/r$. Theo chain rule:

$$\frac{\partial L}{\partial B} = sG^\top XA^\top, \quad \frac{\partial L}{\partial A} = sB^\top G^\top X.$$

Khi $B = 0$, gradient của A bằng 0 ở bước đầu; gradient của B có thể khác 0 vì A đã ngẫu nhiên. Sau khi B được cập nhật, A có thể bắt đầu học. “A không có gradient khác 0 ở bước đầu” không phải lỗi trong trường hợp này. Nhưng nếu đặt **cả A và B bằng 0**, cả hai gradient đều bằng 0: nhánh không thoát được điểm khởi tạo chỉ bằng gradient descent thông thường.

HỎI NHANH

Với $N = 64$, $d_{in} = 8$, $d_{out} = 6$, $r = 2$, tích $G^\top X A^\top$ trong công thức gradient của B có shape gì?

A (6, 2)

B (2, 6)

C (6, 8)

D (64, 2)

Ta kiểm với công thức NumPy và sai phân trung tâm cho một phần tử của B . Ba cách phải thống nhất. Bản số học không cần tin công thức gradient, giống viết brute để kiểm lời giải trong lập trình thi đấu.

Python

```
loss = ((adapter(X_train) - y_train) ** 2).mean()
loss.backward()
X_np = X_train.numpy()
A_np = adapter.A.detach().numpy()
B_np = adapter.B.detach().numpy()
W_np = W0.numpy()
y_np = y_train.numpy()
s = adapter.scale
prediction_np = X_np @ W_np.T + s * (X_np @ A_np.T) @ B_np.T
G_np = 2 * (prediction_np - y_np) / y_np.size
grad_B_np = s * G_np.T @ X_np @ A_np.T
grad_A_np = s * B_np.T @ G_np.T @ X_np

def numpy_loss(B_value):
    prediction = X_np @ W_np.T + s * (X_np @ A_np.T) @ B_value.T
    return np.mean((prediction - y_np) ** 2)

h = 1e-5
B_plus, B_minus = B_np.copy(), B_np.copy()
B_plus[0, 0] += h
B_minus[0, 0] -= h
finite_difference = (numpy_loss(B_plus) - numpy_loss(B_minus)) / (2 * h)
```

```

print("A grad bang 0:", torch.count_nonzero(adapter.A.grad).item() == 0)
print("B grad khác 0:", adapter.B.grad.norm().item() > 0)
print("W0 grad None:", adapter.base.grad is None)
print("khop cong thuc A/B:", np.allclose(adapter.A.grad.numpy(), grad_A_np),
      np.allclose(adapter.B.grad.numpy(), grad_B_np))
print("khop sai phan B00:", np.isclose(finite_difference, adapter.B.grad[0, 0].item(),
atol=1e-8))

```

KẾT QUẢ

```

A grad bang 0: True
B grad khác 0: True
W0 grad None: True
khop cong thuc A/B: True True
khop sai phan B00: True

```

Các dòng boolean tách rõ ba phần: trọng số nguồn không học, adapter có đường gradient đúng, bản tính độc lập khớp. Trong một model thật, cần kiểm tất cả module được chèn adapter và head mới; số tham số trainable không chỉ bằng công thức của một lớp nếu còn bias hoặc head được học.

Gradient A bằng 0 ở khởi tạo chưa kiểm được công thức của A trong trường hợp tổng quát. Ta dùng gradient đang có để đi một bước, làm B khác 0, rồi kiểm lại A bằng NumPy và sai phân. Bước này chỉ đổi adapter; thí nghiệm ở mục sau tạo model mới cho từng cách.

Python

```

one_step = torch.optim.SGD([adapter.A, adapter.B], lr=0.1)
one_step.step()
one_step.zero_grad(set_to_none=True)
second_loss = ((adapter(X_train) - y_train) ** 2).mean()
second_loss.backward()
A_after = adapter.A.detach().numpy()
B_after = adapter.B.detach().numpy()
pred_after = X_np @ W_np.T + s * (X_np @ A_after.T) @ B_after.T
G_after = 2 * (pred_after - y_np) / y_np.size
expected_A = s * B_after.T @ G_after.T @ X_np

def loss_after(A_value):
    pred = X_np @ W_np.T + s * (X_np @ A_value.T) @ B_after.T
    return np.mean((pred - y_np) ** 2)

A_plus, A_minus = A_after.copy(), A_after.copy()

```

```

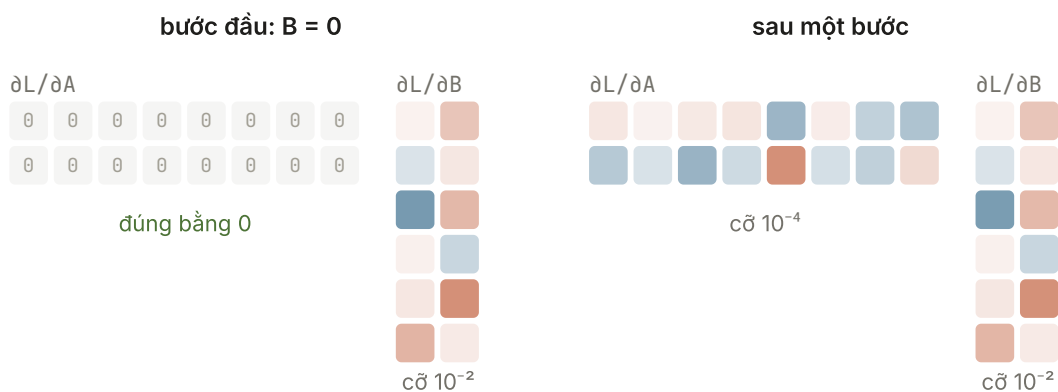
A_plus[0, 0] += h
A_minus[0, 0] -= h
numeric_A00 = (loss_after(A_plus) - loss_after(A_minus)) / (2 * h)
print("A grad sau buoc khac 0:", adapter.A.grad.norm().item() > 0)
print("A khop NumPy:", np.allclose(adapter.A.grad.numpy(), expected_A))
print("A00 khop sai phan:", np.isclose(numeric_A00, adapter.A.grad[0, 0].item(), atol=1e-8))

```

KẾT QUẢ

A grad sau buoc khac 0: True
 A khop NumPy: True
 A00 khop sai phan: True

Nhìn dòng đầu để biết đã kiểm ở một trạng thái A thực sự có đường học, rồi đọc hai dòng đối chiếu. Nếu chỉ kiểm tại $B = 0$, một bản gradient A luôn trả về 0 cũng vượt phép kiểm đầu; trạng thái thứ hai bắt được lỗi ấy.

Bước đầu, $B = 0$ nên gradient của A bằng 0; từ bước sau A mới học.

HỎI NHANH

Ở bước đầu, với $B = 0$ và A ngẫu nhiên, autograd báo gradient của A bằng 0. Nên kết luận gì?

- A Có lỗi, vì A chưa được đưa vào optimizer
- B LoRA sẽ không bao giờ học được ma trận A
- C Phải đặt $A = B = 0$ để hai ma trận cân bằng
- D Đúng như chain rule, vì gradient của A chứa $B = 0$

So với học toàn bộ trên cùng một bài nhỏ

Ta cho full update, LoRA rank 1 và LoRA rank 2 cùng học từ trọng số gốc W_0 , trên cùng train và validation, cùng 250 bước Adam với learning rate 0.03; không cách nào được dò learning rate riêng. Adapter đặt $\alpha = 2r$, giống script ở cuối bài.

Dự đoán trước: dữ liệu không nhiều và phần sửa có rank tối đa 2, nên full và rank 2 biểu diễn được mục tiêu, còn rank 1 thì không. Code chạy thêm rank 1 với 2500 bước để tách hai nguyên nhân có thể của sai số: thiếu bước tối ưu hay thiếu khả năng biểu diễn.

Python

```
def train_small(kind, rank=2, steps=250):
    torch.manual_seed(20)
    if kind == "full":
        candidate = nn.Linear(8, 6, bias=False)
        with torch.no_grad():
            candidate.weight.copy_(W0)
    else:
        candidate = TinyLoRA(W0, rank=rank, alpha=2 * rank)
    learned = [p for p in candidate.parameters() if p.requires_grad]
    optimizer = torch.optim.Adam(learned, lr=0.03)
    for _ in range(steps):
        optimizer.zero_grad(set_to_none=True)
        train_loss = ((candidate(X_train) - y_train) ** 2).mean()
        train_loss.backward()
        optimizer.step()
    with torch.no_grad():
        valid_loss = ((candidate(X_valid) - y_valid) ** 2).mean().item()
    count = sum(p.numel() for p in learned)
    return candidate, valid_loss, count

full_net, full_mse, full_count = train_small("full")
rank1_net, rank1_mse, rank1_count = train_small("lora", rank=1)
rank2_net, rank2_mse, rank2_count = train_small("lora", rank=2)
for name, error, count in [
    ("full", full_mse, full_count),
    ("rank 1", rank1_mse, rank1_count),
    ("rank 2", rank2_mse, rank2_count),
]:
    print(name, "trainable =", count, "valid MSE =", format(error, ".3g"))
```

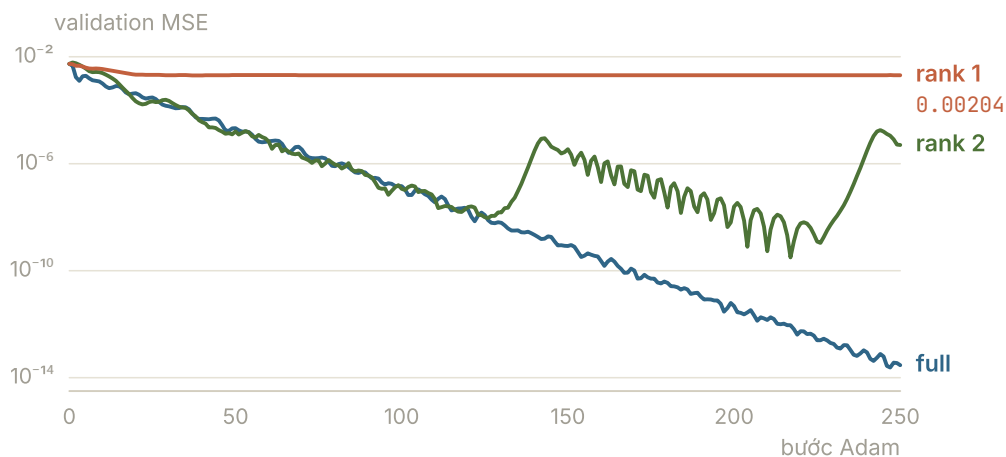
```
_, rank1_long, _ = train_small("lora", rank=1, steps=2500)
print("rank 1, 2500 buoc: valid MSE =", format(rank1_long, ".3g"))
singular = np.linalg.svd((true_B @ true_A).numpy(), compute_uv=False)
print("gia tri ky di cua phan sua:", np.round(singular[:3], 4))
```

KẾT QUẢ

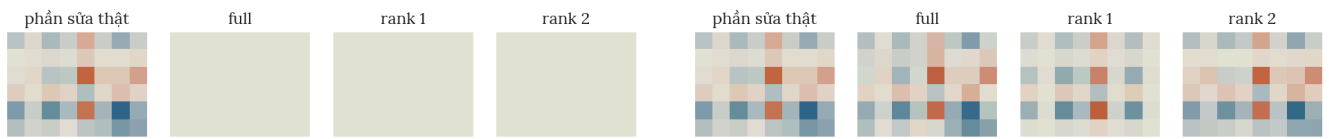
```
full trainable = 48 valid MSE = 2.93e-14
rank 1 trainable = 14 valid MSE = 0.00204
rank 2 trainable = 28 valid MSE = 5.04e-06
rank 1, 2500 buoc: valid MSE = 0.00204
gia tri ky di cua phan sua: [0.1668 0.108 0.    ]
```

Đọc cả hai cột. Số tham số là phép đếm; MSE là số đo trên validation.

- **Full** đạt khoảng $2.93 \cdot 10^{-14}$, tức về 0 trong sai số số thực.
- **Rank 2** đạt $5.04 \cdot 10^{-6}$ ở bước cuối: biểu diễn được mục tiêu, nhưng đường validation của nó không giảm đều như full mà dao động, có lúc xuống dưới 10^{-9} , nên con số ở bước 250 phụ thuộc lúc dừng.
- **Rank 1** dừng ở 0.00204, và chạy gấp mười lần số bước vẫn là 0.00204: đây là sàn của khả năng biểu diễn, không phải do thiếu bước.

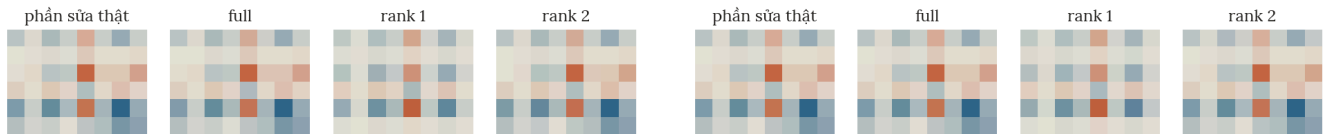

Rank 1 dừng ở một mức sàn; rank 2 và full update xuống gần 0.

bước 0: validation MSE full 0.0054, rank 1 0.0054, rank 2 0.0054

bước 20: validation MSE full 0.00043, rank 1 0.0021, rank 2 0.00022

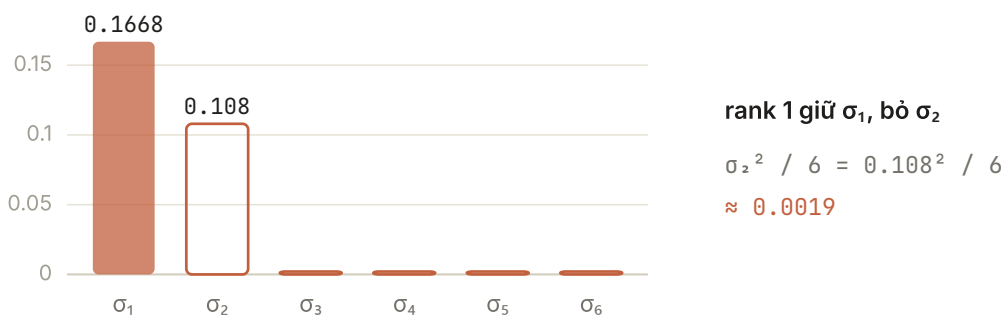
bước 70: validation MSE full 3.3e-06, rank 1 0.002, rank 2 1.7e-06

bước 250: validation MSE full 2.9e-14, rank 1 0.002, rank 2 5e-06

Phần sửa ΔW mà full update, LoRA rank 1 và rank 2 học được qua từng bước.

Dòng cuối giải thích độ cao của sán. Phần sửa thật có hai giá trị kỳ dị khác 0 là 0.1668 và 0.108 (SVD, bài 2.9). Rank 1 giữ được tốt nhất hướng thứ nhất; hướng thứ hai bị bỏ. Vì các chiều input độc lập, phương sai 1, phần bị bỏ góp 0.108^2 vào tổng bình phương sai số của mỗi mẫu, tức MSE khoảng $0.108^2/6 \approx 0.0019$ sau khi lấy trung bình trên 6 output, gần đúng mức đo được. Sai số của adapter rank r vì vậy do các giá trị kỳ dị từ thứ $r + 1$ trở đi quyết định.

Trên model thật, phổ của phần sửa cần thiết không biết trước, nên rank là hyperparameter chọn bằng validation, và thứ tự chất lượng có thể đôi khi đổi dữ liệu, lớp được chèn hoặc ngân sách tối ưu.

Phần sửa thật có hai giá trị kỳ dị khác 0; rank 1 chỉ giữ được một.

HỎI NHANH

Code đặt $\alpha = 2r$, và script của chương cũng vậy. Tăng rank từ 4 lên 16 thì hệ số scale α/r thay đổi thế nào?

- A Tăng 4 lần, vì α tăng 4 lần
- B Giảm 4 lần, vì chia cho r lớn hơn
- C Phụ thuộc vào d_{in} và d_{out} của lớp
- D Giữ nguyên bằng 2 với mọi rank

HỎI NHANH

Dựng lại thí nghiệm, cùng input, nhưng phần sửa có hai giá trị kỳ dị là 0.1668 và 0.01, các giá trị khác bằng 0. Train rank 1 đủ lâu thì validation MSE khoảng bao nhiêu?

- A Vẫn cỡ 0.002, vì phần sửa vẫn có hạng 2
- B Cỡ $2 \cdot 10^{-4}$, vì sà giảm tỉ lệ với σ_2
- C Cỡ $2 \cdot 10^{-5}$, vì sà giảm theo σ_2^2
- D Bằng 0, vì rank 1 đã giữ được hướng mạnh nhất

Merge để kiểm tính tương đương

Khi adapter đã học, có thể gộp $W = W_0 + sBA$ để suy luận qua một ma trận. Với lớp tuyến tính đơn giản của bài, không dropout và không quantization, hai cách phải cho kết quả khớp trong sai số số thực. Nếu dùng quantization hoặc biến thể adapter, phải kiểm lại điều kiện merge của thư viện.

Python

```
with torch.no_grad():
    merged_weight = rank2_net.base + rank2_net.scale * rank2_net.B @ rank2_net.A
    separate = rank2_net(X_valid)
    merged = X_valid @ merged_weight.T
print("merge khop:", torch.allclose(separate, merged, atol=1e-10))
print("rank delta:", int(torch.linalg.matrix_rank(merged_weight - W0)))
torch.set_default_dtype(torch.float32) # khôi phục mặc định sau phép tính float64
```

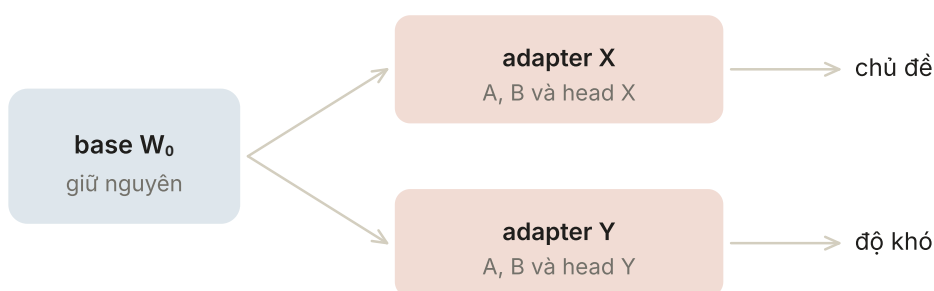
KẾT QUẢ

```
merge khop: True
rank delta: 2
```

rank delta: 2 xác nhận phần đã gộp vào ma trận có đúng hạng 2, như cấu trúc BA cho phép.

Lưu adapter riêng thì phải lưu cả cấu hình và ghi rõ model nguồn đúng revision: chỉ tệp A, B không tái tạo được model nếu thiếu W_0 . Merge vào một model nguồn khác dù cùng shape có thể cho output sai mà không báo lỗi. Khi thử merge, đừng ghi đè bản model gốc duy nhất.

Giữ base riêng còn có lợi: một base đi được với nhiều adapter cho nhiều nhiệm vụ; mỗi adapter chỉ là vài ma trận nhỏ, và đổi adapter là đổi nhiệm vụ.

Một model gốc, mỗi nhiệm vụ một adapter riêng.

HỎI NHANH

Đội có một base và hai adapter học riêng trên base ấy: X để phân loại chủ đề đề bài, Y để gắn nhãn độ khó. Cần phục vụ cả hai nhiệm vụ. Làm thế nào cho đúng?

- A Giữ nguyên W_0 , gán X hoặc Y tùy nhiệm vụ
- B Merge cả X và Y vào cùng W_0 rồi dùng chung
- C Cộng $B_X + B_Y$ và $A_X + A_Y$ thành một adapter
- D Chỉ giữ adapter có validation tốt hơn, dùng cho cả hai

Chèn LoRA vào một model Transformer

Trong model thật, LoRA không thay cả model mà bọc một số lớp Linear được chọn theo tên. DistilBERT có 6 block Transformer; mỗi block có bốn Linear $768 \rightarrow 768$ trong attention là `q_lin`, `k_lin`, `v_lin`, `out_lin` (query, key, value, output; bài 3.9), cùng hai Linear của MLP. Bài báo LoRA chủ yếu chèn adapter vào query và value; script của chương cũng làm vậy. Head phân loại `pre_classifier` và `classifier` không có trong checkpoint gốc, được khởi tạo mới, nên phải học cùng adapter.

Code dưới dựng DistilBERT từ cấu hình mặc định của `transformers` với trọng số ngẫu nhiên. Kiến trúc và tên module giống checkpoint thật, nên đếm tham số và kiểm việc chèn adapter được mà không cần tải gì. Lớp `LoRALinear` là `TinyLoRA` viết lại để bọc một `nn.Linear` có sẵn, giữ cả bias gốc. Ta đóng băng mọi tham số cũ, bọc mỗi `q_lin`, `v_lin` bằng LoRA rank 4 với $\alpha = 8$, rồi mở lại head.

Python

```
from transformers import DistilBertConfig, DistilBertForSequenceClassification

class LoRALinear(nn.Module):
    def __init__(self, base, rank, alpha):
        super().__init__()
        self.base = base # nn.Linear gốc, kể cả bias
```

```

        self.A = nn.Parameter(torch.randn(rank, base.in_features) * 0.01)
        self.B = nn.Parameter(torch.zeros(base.out_features, rank))
        self.scale = alpha / rank

    def forward(self, x):
        return self.base(x) + self.scale * (x @ self.A.T) @ self.B.T

torch.manual_seed(4)
model = DistilBertForSequenceClassification(DistilBertConfig(num_labels=2)).eval()
token_ids = torch.randint(0, model.config.vocab_size, (2, 16))
with torch.no_grad():
    logits_before = model(input_ids=token_ids).logits

model.requires_grad_(False)
targets = [name for name, module in model.named_modules()
            if name.endswith(("q_lin", "v_lin")) and isinstance(module, nn.Linear)]
for name in targets:
    parent_name, child_name = name.rsplit(".", 1)
    parent = model.get_submodule(parent_name)
    base = getattr(parent, child_name)
    setattr(parent, child_name, LoRALinear(base, rank=4, alpha=8))
model.pre_classifier.requires_grad_(True)
model.classifier.requires_grad_(True)

with torch.no_grad():
    logits_after = model(input_ids=token_ids).logits
adapter_count = sum(p.numel() for n, p in model.named_parameters() if n.endswith(("A",
".B")))
trainable = sum(p.numel() for p in model.parameters() if p.requires_grad)
total = sum(p.numel() for p in model.parameters())
print("module duoc chen:", len(targets))
print("adapter:", adapter_count, "head:", trainable - adapter_count)
print("trainable:", trainable, "/", total, "=", f"{trainable / total:.2%}")
print("logits giu nguyen:", torch.allclose(logits_before, logits_after))

```

KẾT QUẢ

```

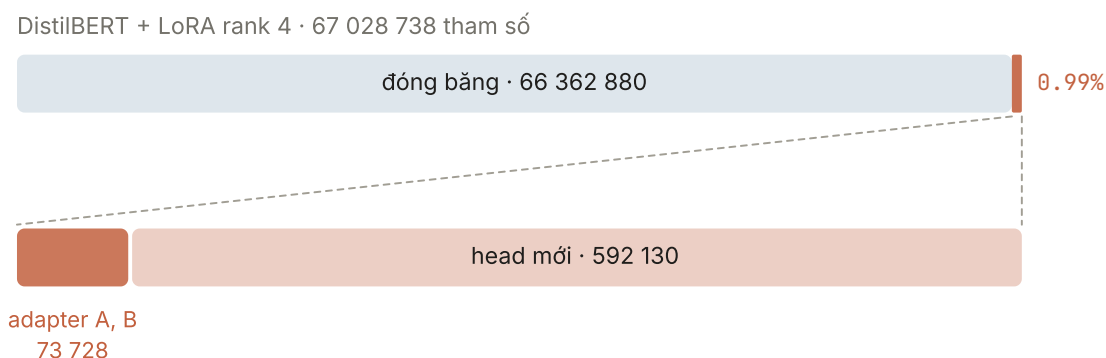
module duoc chen: 12
adapter: 73728 head: 592130
trainable: 665858 / 67028738 = 0.99%
logits giu nguyen: True

```

12 module đúng bằng 6 block nhân 2 lớp, và 73 728 tham số adapter khớp phép tính tay $12 \cdot 4 \cdot (768 + 768)$. Head gồm pre_classifier (768×768 cộng bias) và classifier (

768×2 cộng bias), tổng 592 130 tham số, gấp tám lần adapter. Phần được học thật vì vậy là 665 858 trên khoảng 67 triệu, chừng 1%; nếu chỉ đếm A, B thì con số là 0.11%.

Logits giữ nguyên vì mọi B bằng 0 và model ở chế độ eval (dropout tắt), nên đây là phép kiểm rằng việc bọc không làm hỏng forward.

LoRA trên DistilBERT chỉ học khoảng 1% tham số.

HỎI NHANH

Một báo cáo ghi: “LoRA rank 4 trên DistilBERT chỉ học 0.11% tham số.” Với cấu hình như code trên, head phân loại mới cũng được học. Nhận định nào đúng?

- A Đúng, vì head đã có sẵn trong checkpoint pretrained
- B Đúng, vì head chỉ có 1538 tham số của classifier
- C Thiếu head, thật ra khoảng 0.99%, vì head gấp 8 lần adapter
- D Sai, phải tính cả 67 triệu vì đều nằm trên đường backward

Script của chương làm đúng các bước trên với checkpoint DistilBERT thật, dùng thư viện PEFT thay cho lớp tự viết. Script `text_experiment.py`:

- kiểm hash từng tệp model, ghi model ID và revision vào kết quả;
- kiểm rằng tên `q_lin`, `v_lin` tồn tại trước khi chèn, đặt `lora_alpha` bằng $2r$ và `lora_dropout` bằng 0.05, lưu head mới qua `modules_to_save`;

- chạy bốn mode trên cùng tệp CSV train/validation, mỗi mode một tiến trình: `features` (trích embedding rồi học logistic regression), `head` (chỉ học head), `full` và `lora`;
- ghi `RESULT.json` với số tham số học, macro-F1 validation, thời gian chạy và, khi chạy trên CUDA, đỉnh bộ nhớ.

Máy thiếu PEFT thì mode `lora` dừng trước khi nạp model. Đọc kết quả bằng cách đặt bốn dòng cạnh nhau: LoRA đáng giữ khi vượt head-only rõ rệt và gần full về macro-F1, trong khi thời gian và bộ nhớ thấp hơn.

Một so sánh dùng được cần ghi rõ batch size, độ dài token, precision, optimizer, số bước và thiết bị. Đếm riêng số tham số học không thay được đo peak memory. Với CUDA, đo thời gian phải đồng bộ trước/sau vùng tính; nếu không, đồng hồ CPU có thể chỉ đo thời gian xếp việc vào hàng đợi.

HỎI NHANH

LoRA làm số tham số học của một lớp chỉ còn 1/256. Đỉnh bộ nhớ GPU khi train có giảm còn 1/256 không?

- A Có, vì bộ nhớ khi train chủ yếu là gradient
- B Không, vì vẫn còn trọng số gốc và activation
- C Không, vì LoRA luôn tốn bộ nhớ hơn học toàn bộ
- D Có, miễn là rank là một lũy thừa của 2

Khi đi thi

- Chạy một batch: in số tham số học, so với tính tay; trọng số gốc không được có gradient.
- Giữ baseline head-only; LoRA chỉ đáng giữ khi thắng nó trên metric của đề.

- Bắt đầu với rank nhỏ như $r = 4$, chỉ tăng khi validation còn kém rõ rệt.

Tóm tắt

- LoRA học $\Delta W = sBA$ trong khi giữ W_0 cố định: $r(d_{in} + d_{out})$ tham số, hạng tối đa r .
- Rank quá nhỏ thì sai số do các giá trị kỳ dị bị bỏ của phần sửa quyết định; rank chọn bằng validation.
- A ngẫu nhiên, B bằng 0: output ban đầu trùng model gốc nhưng vẫn có đường học.
- Trong model thật, adapter được chèn theo tên module; head mới có thể chiếm phần lớn số tham số học.
- LoRA tiết kiệm gradient và trạng thái optimizer, không tiết kiệm đúng theo tỉ lệ tham số; phải đo bộ nhớ thật.

Kiểm tra cuối bài

CÂU 1

LoRA cơ bản: W_0 đã freeze, còn A và B trainable và nằm trong optimizer. Sau 100 bước train, so với lúc khởi tạo, tham số nào đã đổi giá trị?

- A Không tham số nào, vì cả lớp đã bị freeze
- B Chỉ B , vì gradient của A luôn bằng 0
- C A và B , còn W_0 giữ nguyên
- D Cả W_0 , A lẫn B , vì đều tham gia forward

CÂU 2

Một lớp Linear $50 \rightarrow 100$, tức W_0 có shape 100×50 . Một bạn đặt LoRA $r = 64$ “cho chắc”. Nhận định nào đúng?

- A ΔW có hạng tối đa 50, và adapter có 9600 tham số, nhiều hơn 5000 của học toàn bộ
- B ΔW có hạng tối đa 64, và adapter có 9600 tham số, nhiều hơn 5000 của học toàn bộ
- C ΔW có hạng tối đa 50, và adapter vẫn ít tham số hơn học toàn bộ
- D ΔW có hạng tối đa 64, và adapter vẫn ít tham số hơn học toàn bộ

PHÒNG THEO [NOAI 2026 Singapore](#) · Vòng sơ loại · Câu 30

CÂU 3

Đội cần thích nghi một model ngôn ngữ lớn cho bài thi, chỉ với một GPU. Một bạn đề xuất LoRA, và lập luận thêm: “Model nộp sẽ dự đoán nhanh hơn, vì chỉ có vài trăm nghìn tham số.” Nhận định nào đúng?

- A Đúng, vì lúc dự đoán chỉ cần A và B nên nhanh hơn base nhiều
- B LoRA làm fine-tune rẻ hơn, nhưng lúc dự đoán input vẫn đi qua toàn bộ base
- C LoRA cho phép dùng base lớn hơn mà không tốn thêm bộ nhớ khi suy luận
- D LoRA tạo thêm dữ liệu train nên bớt công gán nhãn

PHÒNG THEO [NOAI 2026 Singapore](#) · Vòng sơ loại · Câu 246

CÂU 4

Một biến thể khởi tạo ngược lại: $A = 0$, B ngẫu nhiên. Ở bước đầu, điều gì đúng?

- A Output đổi ngay, gradient của A bằng 0
- B Output đổi ngay, gradient của B bằng 0
- C Output giữ nguyên, gradient của A bằng 0
- D Output giữ nguyên, gradient của B bằng 0

CÂU 5

Sau khi train, $\Delta W = \frac{\alpha}{r} BA$ của một lớp 4096×4096 với $r = 8$. Nhận định nào đúng về ΔW và $W = W_0 + \Delta W$?

- A ΔW khả nghịch khi A, B tổng quát, và W cũng khả nghịch
- B ΔW khả nghịch khi A, B tổng quát, còn W có thể suy biến
- C ΔW luôn suy biến, còn W vẫn có thể khả nghịch
- D ΔW luôn suy biến, vì vậy W cũng suy biến

PHÒNG THEO [NOAI 2026 Singapore · Vòng sơ loại · Câu 26](#)

CÂU 6

Vì sao một adapter hạng thấp thường đủ để thích nghi model pretrained cho một nhiệm vụ mới?

- A Ta giả định phần sửa cho nhiệm vụ mới chỉ cần ít hướng
- B Mọi ma trận trọng số pretrained vốn đã có hạng thấp
- C Tích BA gom các output thành vài nhóm xử lý như nhau
- D Tích BA tính tương quan giữa các trọng số nhanh hơn

PHÒNG THEO CMU 10-601 · Exam 3 Practice · Q7.3

CÂU 7

W_0 có shape $(6, 8)$, A có shape $(2, 8)$, B có shape $(6, 2)$, $\alpha = 4$, $r = 2$. Ma trận merge dùng để suy luận, không có dropout, là gì?

- A $W_0 + 0.5 BA$
- B $W_0 + 2 BA$
- C $W_0 + 2 AB$
- D $W_0 + BA$

CÂU 8

Có tệp adapter đã train, nhưng chưa có base model. Muốn tái tạo đúng dự đoán, cần thêm gì?

- A Đổi tên adapter thành model.safetensors để nạp như một model độc lập
- B Một base bất kỳ có cùng kiến trúc và cùng số tham số
- C Chỉ cần tokenizer có cùng kích thước vocabulary
- D Đúng base và revision đã dùng khi train, cùng cấu hình và tokenizer

CÂU 9

Đội đã full fine-tune một lớp 768×768 , và có $\Delta W = W_{ft} - W_0$. Muốn thay bằng một adapter rank 8 để lưu gọn, sao cho $\|\Delta W - BA\|_F$ nhỏ nhất. Làm thế nào?

- A Giữ 8 hàng có độ dài lớn nhất của ΔW , các hàng khác bằng 0
- B Lấy 8 cột đầu của ΔW làm B , và 8 hàng đầu làm A
- C Phân tích SVD của ΔW , rồi giữ 8 giá trị kỳ dị nhỏ nhất cùng vector của chúng
- D Phân tích SVD của ΔW , rồi giữ 8 giá trị kỳ dị lớn nhất cùng vector của chúng

PHÒNG THEO [USA-NA-AIO 2026 · Vòng 1 · Part 5.14](#)

CÂU 10

W_0 đã freeze. Code train adapter đặt cả phép tính $W_0 x + \text{scale} * B(A x)$ trong `torch.no_grad()`. Sửa thế nào để giữ được gradient cho việc học A, B ?

- A Giữ `no_grad`, thêm A, B vào optimizer thêm lần nữa
- B Bỏ `no_grad` khỏi nhánh adapter, vẫn giữ W_0 đóng băng
- C Giữ `no_grad`, gọi `requires_grad_()` cho output sau khối
- D Giữ `no_grad`, tăng scale cho gradient đủ lớn

Đọc thêm

- Hu và cộng sự — [LoRA: Low-Rank Adaptation of Large Language Models](#): đọc công thức nhánh sửa và giới hạn của các kết quả thực nghiệm trong paper.
- [PEFT — LoRA guide](#): kiểm khởi tạo A/B , scale, target modules và các biến thể.
- [PEFT — adapter checkpoint format](#): hiểu vì sao adapter cần model nguồn cùng cấu hình.
- [PyTorch — autograd mechanics](#): hiểu gradient vẫn cần đi qua trọng số bị freeze trong một số đồ thị.

[Tải gói recipe của chương](#) — gồm các module phụ và hướng dẫn chuẩn bị asset.